

Sprostowanie

Redakcja „Przeglądu Filozoficznego” otrzymała list od prof. Juliusza Domańskiego, w którym Profesor zwraca nam uwagę na błędy w angielskim streszczeniu jego artykułu pt. *Lutacjusz Katulus...*, opublikowanym w „Przeglądzie Filozoficznym” R. VII, 1998 nr 3. Przepraszając Prof. Domańskiego i Czytelników, zamieszczamy list Profesora — o co byliśmy proszeni — oraz tekst streszczenia przez Niego dostarczony.

* * *

Pan
Prof. dr hab. Jacek Hołówka
Redaktor Naczelny „Przeglądu Filozoficznego”
Nowy Świat 72, pok. 233

Szanowny Panie Profesorze,

oddając do druku w „Przeglądzie Filozoficznym” artykuł *Lutacjusz Katulus. Epizod z dziejów przekładu, naśladownictwa i współzawodnictwa w literaturze rzymskiej* dołączyłem do niego streszczenie do przetłumaczenia na język angielski. Brzmi ono następująco (kopiuję z dysku komputerowego, opuszczając tylko śródtekstową instrukcję dotyczącą pisowni imion własnych):

Nawiązując do wypowiedzianej przed trzydziestu laty opinii Kazimierza Kumanieckiego (w wykładzie łacińskim pod tytułem *De scriptorum Romanorum nativa quadam vi atque indole*), że własny, swoisty duch literatury rzymskiej ożywia i ubogaca przejęte przez twórców łacińskich od Greków wzory, próbuje się tu scharakteryzować stosowane w archaicznej literaturze rzymskiej techniki imitacyjne i emulacyjne. Za materiał służą dwa zachowane epigramaty erotyczne Lutatiusa Catulusa i ich od dawna rozpoznane greckie wzory w utworach Teokryta, Meleagra i Kallimacha, wszystkie mieszczące się w konwencji ἑρως παιδικός. Drobiazgowa analiza przemian, jakim poddane zostały zapożyczenia, pozwala stwierdzić, że rzymski naśladowca unika nie tylko ich dosłownego przekładania, ale także konceptom niezwykłym, wyszukany stara się zazwyczaj nadać postać prostszą i psychologicznie bardziej naturalną. To świadome przerabianie zapożyczeń nie dotyka jednak konwencji ἑρως παιδικός, nie ma więc w nim niczego, co by podpadało pod stosowaną w antropologii kulturowej kategorię „przekładu kultur”. Za zabieg podpadający pod tę kategorię może być natomiast uznany polski przekład pierwszego epigramatu Lutatiusa Catulusa z XVI wieku, gdzie Jan Kochanowski, zachowując nienaruszone wszystkie pozostałe elementy treści, zmienił tylko męskie imię przedmiotu miłości na żeńskie.

Bezosobowy zwrot „próbuje się tu” oddano po angielsku tak, jakby jego podmiot gramatyczny brzmiał „Kazimierz Kumaniecki”. Nazwisko Kazimierza Kumanieckiego pojawia się też, co gorsze, w dalszym ciągu streszczenia nawet w pełnym brzmieniu,

sugerując tym mocniej, że cała przeprowadzona analiza tylko referuje przywołany na początku jego łaciński wykład. Rozmija się to, jak widać, całkowicie z sensem polskiego tekstu streszczenia. Są i inne przekłamania. Nie znalazł się np. w streszczeniu żaden ślad tego, że w omawianych utworach poetów starożytnych idzie o miłość homoseksualną (ἑρως παιδικός). Czyni to całe ostatnie zdanie o przekładzie Kochanowskiego z Lutacjusza Katulusa całkowicie bezsensownym.

Będę zobowiązany za powtórne — możliwie dokładne — przełożenie mojego streszczenia i opublikowanie go (wraz z odpowiednim wyjaśnieniem) na nowo, a nadto za dostarczenie mi przekładu przed wydrukowaniem do sprawdzenia i aprobaty.

Myślę zresztą, że powinno być stałą praktyką pracy redakcyjnej, aby streszczenia były przedstawiane autorom do kontroli i akceptacji.

Z wyrazami szacunku

/ – / Juliusz Domański

* * *

Po odpowiedzi Redakcji, w swym następnym liście Prof. Domański przesłał własną wersję angielskiego przekładu streszczenia:

Lutatius Catulus. An Episode in the History of Translation, Imitation and Emulation in Roman Literature

About thirty years ago Kazimierz Kumaniecki said in his lecture (*De scriptorum Romanorum nativa quadam vi atque indole*) that a specific spirit of Roman literature animates and enriches the Greek modes of expression. Consequently the author of this paper tries to identify the archaic Roman techniques of imitation and emulation, focusing on two extant epigrams by Lutatius Catulus and their Greek models to be found in the works of Theocritus, Meleager and Callimachus. He concludes that Lutatius Catulus avoids strict translation and transforms highly original conceptions into more mundane and psychologically more obvious topics. The basic convention of the erotic poems, that of ἑρως παιδικός, was not challenged, however, so no attempt was made to effect a „cultural translation”. We can find an opposite case, however, in the 16th century poems by Jan Kochanowski, where all the formal qualities of erotic poetry are left untouched, but the masculine name of the object of the erotic passion is replaced with a feminine one.